

Pol'ná pošta

Podpísaním kapitulácie Nemecka 11. novembra 1918 sa skončila prvá svetová vojna, dovtedy najväčší vojnový konflikt v dejinách ľudstva. Rakúsko-uhorská monarchia vstúpila do vojny ako spojenec Nemecka a patrila k štátom, priamo zapojených do vojnového konfliktu, na ktorého konci boli vyhlásené samostatné štátne útvary, čím monarchia prestala existovať.

Vojnové besnenia na bojových poliach celej Európy si vyžiadali miliónové straty na životoch, veľký počet trvalo ranených. Súčasťou konfliktu boli vojaci na oboch stranách, z ktorých sa po skončení útoku stali vojnoví zajatci. Umiestňovaní boli do zberných zajateckých táborov, ktoré fungovali ako osobitý svet, riadený podľa presných a prísnych pravidiel. V niektorých bolo sústredených niekedy aj do 20 000 zajatcov.

Vojnoví zajatci, bojujúci pod vlajkou cisárskej armády, v ktorej slúžili vojaci všetkých národností, mali na základe medzinárodných dohôrov právo udržiavať spojenie so svojou vlasťou a príbuznými formou korešpondencie. Listy, poštové poukážky, peňažné zásielky a poštové balíky určené pre vojnových zajatcov, im posielali z domu, a na druhej strane to bola korešpondencia odosielaná vojakmi – zajatcami. Táto pošta zvláštneho určenia bola oslobodená od všetkých poštových poplatkov, tak v krajine podania, ako i v krajine určenia a vo všetkých krajinách tranzitu pošty.

Pošta odchádzajúca aj prichádzajúca prechádzala rukami cenzorov. Zajatci mohli mesačne posielat' dva listy alebo štyri pohľadnice. Neskôr sa množstvo „zajateckej pošty“ zredukovalo, pretože cenzúrne oddelenie, zriadené v každom zajateckom tábore, ako aj v nemocniciach nestíhalo kontrolovať všetky prichádzajúce a odchádzajúce poštové zásielky.

Pol'ná poštová služba rakúsko-uhorskej armády bola organizovaná a riadená generálnym riaditeľstvom pol'ných pôšt podľa medzinárodného predpisu E-47 prijatého v roku 1913. Následne boli zriadené armádne riaditeľstvá pol'ných pôšt, hlavné pol'né poštové úrady a siete pol'ných pôšt. Na území dnešného Slovenska pracovala triediareň pol'nej pošty so sídlom od roku 1914 na pošte *Poszony 2* (Bratislava 2). Zajateckú poštu prijímali poštové úrady v mieste jej doručenia.

Prepravu dôležitých správ zabezpečovala vojenská pošta a kontakt medzi bojujúcimi vojakmi a obyvateľstvom v zázemí zase pre každú bojujúcu stranu vlastná pol'ná pošta.



Korešpondenčný lístok z ruského zajateckého tábora z 23. marca 1916.

Pečiatky dokladujú vojenskú cenzúru poštovej korešpondencie.

Otázka: Kde bolo sídlo triediarne poľnej zajateckej pošty?

Spracovala: Mgr. Ing. Jana Oswaldová

© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza 2014